

Γεννημένη στα Αμπελάκια Θεσσαλίας, η συγγραφέας, έρχεται το 1975, δεκαπέντε χρόνια μετά την πρώ τη λογοτεχνική της εμφάνιση, να αφηγηθεί μια ιστορία, που ακροβατεί ανάμεσα στο πραγματικό και το φανταστικό. Μια πλοκή, συρραφή από γεγονότα που πιθανότατα έζησε ή άκουσε από τους αρχαιότερους.

Κεντρικό πρόσωπο, ηρωίδα της, μια γυναίκα που σηκώνει μεγάλους και βαρείς σταυρούς σ' όλη της την γήινη τροχιά. Σημειώνει στην εισαγωγή της: *«..ας είναι μια αναφορά στη γυναίκα του παρελθόντος, στη μάνα μας, στη θείτσα μας, στη γιαγιά μας που μέσα από χίλια παραδρόμια μας έφεραν μέχρις εδώ, εμάς γυναίκες του 1975, μελετητές ή ιέρειες ή το περισσότερο αρνητές της μοίρας τους».*

Θα κλείσει δε, το εισαγωγικό της σημείωμα γράφοντας: *«Ακόμα, αν κάποιες οικογένειες του χωριού αναγνωρίσουν τη μυστική ιστορία τους, ας ξέρουν πως μέσα μου υπήρξε πιο μυστική απ' τους ίδιους, κι αν κάπου δουν πως δεν αγγίζω μ' όση ιερότητα θάπρεπε τα πράγματα, εκεί ας με συγχωρέσουν. Δεν έχω δικαιολογία».-*

Το πόνημά της αποτελεί μια καταγραφή της επαρχίας. Της επαρχίας του μόχθου, της αγωνίας, της φτώχιας. Κι' από κοντά της δεισιδαιμονίας, της βίας και της σκληρότητας.

Η εικόνα που συνάγει ένας σύγχρονος πολίτης των αστικών κέντρων, που σήμερα επισκέπτεται την Ελληνική επαρχία ως ταξιδιώτης, είναι ολότελα διαφορετική, από τις

συνθήκες που επικρατούσαν τα πρώτα μετεμφυλιακά χρόνια. Ειδικά για όσους ήταν υποχρεωμένοι να επιζήσουν, να παλέψουν για τον επιούσιο.

Το κορίτσι που παρακολουθεί είναι μαρκαρισμένο από ατυχία, Ορφανό από πολύ νωρίς από μητέρα, πατέρας μέθυσος, οικογένεια διαλυμένη. Δείχνει γερές αντοχές και το σπουδαιότερο, οι αναποδιές δεν την σπρώχνουν στο περιθώριο. Φαίνεται υπερβολικό αλλά στην Ελλάδα των μέσων του προηγούμενου αιώνα, αυτές οι περιπτώσεις δεν ήταν τόσο σπάνιες.

Μεγαλώνει μέσα στην ωμή, αχρειαστη βία του πατέρα της:

«Κοιμήθηκα εκείνες τις τρείς – τέσσερις ώρες σαν το αρνάκι. Ήμουν, βλέπεις, παιδί ακόμα κι αν οι χαρές ή οι λύπες με κύκλωναν, δεν μου έκαναν ωστόσο κατοχή. Πάλι κάθε πρωί ξαναφύτρωνα απ' αρχής, σαν το χορτάρι του λειβαδιού που το βόσκησαν την προηγούμενη». (σ.45)

Της επιλέγουν σύζυγο και η περιγραφή του άντρα της , μας δίνει το κλίμα της ανδρικής, συζυγικής παρουσίας:

«Ο Νικόλας χρυσός άνθρωπος. Δεν χαρτόπαιζε, δεν μεθούσε, δεν μ' έδερνε κι από με συμβουλευότανε για το κάθε τι». (σ.80)

Δεν λείπουν οι αναφορές για κάποια βαθύτερα μηνύματα που εκφράζονται με τρόπο κατανοητό

«Έτσι, έρχονται στιγμές που βρίσκουμε κόσμο που τον είχαμε, και χάνουμε άλλον που θαρρούσαμε πως είχαμε. Γυρίσματα του χρόνου, αποκοτιές μας». (σ.62)

«Κοιτούσα την πιατέλα σα νάταν πράμα ζωντανό να κουβιεντάσω. Όταν οι Γερμανοί μας έκαψαν το σπίτι ήταν από τα πράγματα που έκλαψα πιότερο, κι ας μην είχαμε απ' το κάψιμο ψωμί να φάμε και ρούχο να ντυθούμε». (σ.67)

Η μοίρα όμως συνεχίζει να παραμένει σκληρή μαζί της. Φέρνει στον κόσμο παιδιά κωφάλαλα. Μοιραία έρχονται και θεοκρατικές τοποθετήσεις.

«Και πως θα του μάθω, έλεγα μέσα μου, να κάνει προσευχή στο θεό; Πώς να του εξηγήσω ποιος κατοικεί στον ουρανό και την ιστορία τους;» (86)

«Ποιός θεός; Το παιδί μου δεν το είχε σακατεμένο ο θεός, το είχε ο άνθρωπος» (σ.89)

«Ε θεέ μου, μεγάλος είσαι, πολλά βλέπεις, μα και εμείς ότι βρέξεις πίνουμε» (σ.101)

Τούτη η εξέλιξη την απομακρύνει από τον άντρα της, η συμπεριφορά του οποίου αρχίζει να συγγενεύει με εκείνη του πατέρα της. Οι συγγενείς δεν χάνουν ευκαιρία για λίγο δηλητήριο.

«Αυτός είναι άντρας, όχι που σε κοιτούσε στο στόμα σα χαζός» (σ.91)

Εκείνη προσπαθεί να ισοροπήσει

«Είναι καλά να μην σε πιάσει ο μεγάλος φόβος και γίνει συνήθεια η ενοχή» (σ.92)

Ακούγονται δε αλλόκοτα πράγματα.

«Έτσι σου τάπανε ψυχή μου; Τα πολλά παιδιά είναι κατάρα. Ο κόσμος πληθαίνει, η γης δεν αυγαταίνει. Κι αν είναι τα παιδιά σακατεμένα... Καλού κακού πάντως ρώτα τη Λευτεριά την Μάρκαινα, αυτή ξέρει από αυτά... δηλαδή αν σου ξανατύχει εγκυμοσύνη. Μην κοιτάς με σταυρωμένα χέρια την μοίρα σου σαν όρνιο». (σ.95)

Κάπου εκεί χάνει ένα παιδί, και ιδού η σπαραξικάρδια περιγραφή:

«...να στείλω χαιρετίσματα στην μάνα μου, να του πω να προσέξει να μην πέσει απ' τα φτερά τ' Αρχάγγελου, να κρατιέται δυνατά. Το μάλωνα το συμβούλευα. Όσπου το παιδί περασμένες τρεις μεσάνυχτα, λευτερώθηκε. Γύρισε ολοζώντανα τα μάτια του και κοίταξε μια Εκείνον μια εμένα. Είχε ακούσει τα βήματά του». (σ.98)

Στο τέλος, καταφέρνει να σταθεί στα πόδια της. Ορθώνει το ανάστημα απέναντι στον άντρα της, τον κερδίζει και αποκτά μια φυσιολογική, ανθρώπινη ζωή. Μαζί της λυτρώνεται και ο αναγνώστης.

Ο οποίος αναγνώστης, για να αποκωδικοποιήσει στο σύνολό του το ανάγνωσμα, πρέπει να συμβουλευτεί λεξικό για το πλήθος των λέξεων που δεν κατανοεί, από την ντοπιολαλιά της

Θεσσαλίας. Μαζί με αυτές και μια εξαιρετική συλλογή από τραγούδια και λοιπά λαογραφικά στοιχεία, καθιστούν την έκδοση κάτι περισσότερο από ένα διαλεκτό ανάγνωσμα.